

Kwaliteitsvoorwaarden aanbod 'Arbeidsmatige activiteiten /arbeidszorg'

Voorstel vanuit de Ronde Tafel Arbeidszorg

1 Achtergrond

Het decreet 'Werk- en zorgtrajecten' van 23 april 2014 wil een structureel aanbod op maat realiseren voor mensen die vanwege medische, mentale, psychiatrische of sociale problemen niet kunnen participeren op de betaalde arbeidsmarkt. Dit decreet regelt de activeringstrajecten, de trajecten 'maatschappelijke oriëntatie' en het aanbod 'arbeidsmatige activiteiten'.

1.1 Arbeidsmatige activiteiten - arbeidszorg

Hoofdstuk 5 van het decreet spreekt over 'arbeidsmatige activiteiten', te situeren op trede drie van de participatieladder. De Ronde Tafel Arbeidszorg ziet de huidige organisatoren van arbeidszorg, hierna genoemd de arbeidszorginitiatieven, als de belangrijkste aanbieders van deze 'arbeidsmatige activiteiten'. In deze nota gebruiken we de term 'arbeidszorg' als synoniem voor 'arbeidsmatige activiteiten' en waar we spreken over 'arbeidszorginitiatieven' bedoelen we de organisatoren of aanbieders van deze arbeidsmatige activiteiten. Met arbeidszorginitiatieven bedoelen we meer bepaald dat onderdeel van de rechtspersoon waarbinnen arbeidszorg wordt georganiseerd. In een aantal gevallen kan dat de volledige organisatie zijn, in andere niet.

1.2 Doelgroep

Op de participatieladder situeert de doelgroep die in aanmerking komt voor de activeringstrajecten zich op trede 4. Deelnemers van de activeringstrajecten worden begeleid richting betaalde arbeid met ondersteuning, welke geregeld wordt door het Maatwerkdecreet en het decreet 'Lokale diensten Economie', of richting betaalde arbeid zonder ondersteuning, welke zich situeert op trede 6 van de participatieladder. Met andere woorden: het aanbod arbeidsmatige activiteiten richt zich tot personen voor wie de kans gering is dat zij ondanks de intensieve begeleiding door zorg- en werkactoren gecombineerd met inschakeling op een werkvloer, op middellange termijn betaald en in een werknemersstatuut op de betaalde arbeidsmarkt ingeschakeld kunnen worden. De doelgroep van het aanbod 'Arbeidsmatige activiteiten' situeert zich op trede 3 en dit bij aanvang van de begeleiding.

1.3 Verdere uitwerking arbeidszorg

Het decreet bepaalt de actoren en modaliteiten voor de activeringstrajecten en de trajecten maatschappelijke oriëntatie. Voor wat betreft het aanbod arbeidsmatige activiteiten stelt het decreet dat dit 'door de Vlaamse regering nader wordt gedefinieerd, met name wat betreft de invulling van de begeleiding en de zorg die er deel van uitmaken. De Vlaamse regering bepaalt ook minimale kwaliteitsvoorwaarden voor het aanbod'.

1.4 Bezorgdheden Ronde Tafel Arbeidszorg

De Ronde Tafel Arbeidszorg vindt het positief dat de drie Vlaamse ministers, betrokken bij het beleid 'Werk- Zorg', in hun beleidsnota oog hebben voor 'mensen met een medische, mentale, psychiatrische problematiek en mensen in armoede', met andere woorden voor de doelgroep Arbeidszorg. De betrokken ministers engageren zich om het decreet 'Werk- en zorgtrajecten' verder uit te werken binnen de huidige budgettaire mogelijkheden. In de bovengenoemde beleidsnota's wordt de uitvoering van de trajecten 'Sociale activering, inclusief de werk-armoede trajecten' echter als prioriteit naar voor geschoven. Dit laatste brengt bij de leden van de Ronde Tafel Arbeidszorg een zekere ongerustheid teweeg.

De Ronde Tafel Arbeidszorg is overtuigd van het belang van doorstroom naar de betaalde arbeidsmarkt voor de groep arbeidszorgmedewerkers die dit binnen redelijke termijn en mits de nodige begeleiding kunnen bereiken. Voor het grootste deel van de huidige arbeidszorgmedewerkers is dit echter niet het geval. Teneinde tegemoet te komen aan de oorspronkelijke doelstelling van het beleid W², namelijk *'Ondersteuning op maat bieden om personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt maximaal te laten participeren in onze maatschappij, indien mogelijk aan de arbeidsmarkt'* vraagt de Ronde Tafel de betrokken ministers dan ook om – parallel aan de uitvoering van het luik 'sociale activeringstrajecten' - werk te maken van de implementatie van het aanbod 'arbeidsmatige activiteiten'. Enkel op die manier komt een restgroep voor wie de kans op inschakeling op de arbeidsmarkt bijna nihil is, niet in de kou te staan.

In de voorliggende nota definieert de Ronde Tafel Arbeidszorg een voorstel met betrekking tot minimale kwaliteitseisen waaraan een aanbod 'arbeidsmatige activiteiten' zou moeten voldoen. Deze voorwaarden worden door alle leden van de Ronde Tafel Arbeidszorg gedragen, dit vanuit de bezorgdheid om voor elke persoon die begeleid wordt binnen het door de Vlaamse overheid erkend aanbod 'arbeidsmatige activiteiten' een kwaliteitsvolle begeleiding te garanderen.

2 De Ronde Tafel Arbeidszorg – wie we zijn

De Ronde Tafel Arbeidszorg is de spreekbuis van Arbeidszorg in Vlaanderen en Brussel. Ze staat voor het recht op 'arbeid' voor die restgroep die niet, niet meer of nog niet op de betaalde arbeidsmarkt terecht kan. Ze draagt bij tot de ruimere bekendheid en erkenning van Arbeidszorg als werkvorm en

methodiek. Ze signaleert gemeenschappelijke knelpunten waarmee de arbeidszorginitiatieven uit de diverse sectoren en hun doelgroep worden geconfronteerd en formuleert voorstellen om deze weg te werken.

De Ronde Tafel Arbeidszorg brengt alle actoren die betrokken zijn op de toeleiding naar en de organisatie van arbeidszorg in Vlaanderen en Brussel samen. Concreet gaat het om:

- vertegenwoordigers van de sectoren geestelijke gezondheidszorg, sociale economie, zorg voor personen met een handicap en algemeen welzijnswerk die Arbeidszorg organiseren:
  - SST vzw (Samenwerkingsverband Sociale Tewerkstelling)
  - Groep Maatwerk
  - Zorgnet Vlaanderen
  - Vlaams Welzijnsverbond
  - SOM (Federatie van Sociale Ondernemingen)
  - Tracé Brussel
  - VVSG (Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten als vertegenwoordiger van de OCMW 's die arbeidszorg organiseren)
- de 5 Vlaamse Provincies en de Vereniging van Vlaamse Provincies
- de provinciale Steunpunten Limburg en West-Vlaanderen en de platforms Arbeidszorg Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Deze platforms zijn geïntegreerd binnen de provincies.
- VDAB en GTB

De Ronde Tafel Arbeidszorg wordt logistiek ondersteund door de Vereniging van Vlaamse Provincies. Het voorzitterschap wordt opgenomen door Lodewijk De Witte, gouverneur van de provincie Vlaams -Brabant.

3 Uitgangspunten

De conceptnota van 6 februari 2012 'Van Arbeidszorg naar een geïntegreerde benadering W²' omschrijft de doelstelling van het Vlaams beleid als 'Ondersteuning op maat bieden om personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt maximaal te laten participeren in onze maatschappij, indien mogelijk aan de arbeidsmarkt'.

Om dit te realiseren acht de Ronde Tafel Arbeidszorg het implementeren van trede 3 'Arbeidsmatige activiteiten onder begeleiding met welzijns- en zorgbegeleiding' noodzakelijk.

Geschat wordt dat het merendeel van de huidige 6000 arbeidszorgmedewerkers zich binnen deze trede situeert.

De Ronde Tafel Arbeidszorg acht het behalen van de doelstelling slechts mogelijk indien aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan. Naar ons inzien dienen deze een plaats te krijgen binnen de uitvoeringsbesluiten van het werk- en zorgdecreet.

3.1 op het niveau van het Vlaams beleid

Een kwaliteitsvol aanbod arbeidszorg is slechts mogelijk indien hier voldoende financiële ondersteuning tegenover staat. Deze dient enerzijds een kwaliteitsvolle en dus geprofessionaliseerde begeleiding mogelijk te maken en er anderzijds voor te zorgen dat onkosten die de deelname aan deze activiteiten voor de deelnemer met zich meebrengen vergoed worden.

3.2 op het niveau van de organisatoren

- bij de erkenning en subsidiëring van het aanbod Arbeidszorg dient het principe van administratieve vereenvoudiging gehanteerd te worden;
- het aanbod arbeidszorg dient open te staan voor iedere werkzoekende die geïndiceerd is op trede 3 en dit ongeacht zijn statuut en/of problematiek;
- het arbeidszorginitiatief neemt deel aan het W²-netwerk van dienstverleners en aan het arbeidszorgoverleg. Dit arbeidszorgoverleg vormt een platform voor deskundigheidsbevordering en afstemming van arbeidsmatige activiteiten. Het provinciale niveau is tot op heden essentieel voor het faciliteren van dit overleg. Het arbeidszorgoverleg werkt aanvullend en in samenspraak met het W²-netwerk.
- de aanbieders van arbeidszorg en maatwerk streven ernaar hun arbeidsmatige activiteiten zo te organiseren dat dit aanvullend is aan elkaar en dat ze elkaars werking niet in het gedrang brengen.

3.3 op het niveau van de deelnemer

Begeleiding heeft pas zin als de deelnemer zichzelf vindt in de doelstelling van die begeleiding. Met andere woorden: de deelnemer dient ervoor open te staan om samen aan de beoogde doelstelling te werken en dit binnen een duidelijk afsprakenkader. Deelname aan arbeidszorg is dus vrijwillig, maar niet vrijblijvend.

3.4 binnen de grenzen van de beschikbare middelen

Als samenwerkende partners moeten we ons organiseren om een zo gedifferentieerd als nodig aanbod te realiseren. Maar we kunnen als sector niet zomaar garanderen dat we voor elke persoon die nood heeft een gepast aanbod kunnen waarborgen/garanderen (=capaciteit). Veel hangt af van de beschikbare middelen.

4 Schematisch overzicht criteria

criterium 1: Het arbeidszorginitiatief biedt arbeid op maat

Het arbeidszorginitiatief biedt arbeid op maat om de latente functies van arbeid beschikbaar te maken met het doel de levenskwaliteit te verhogen.

Het arbeidszorginitiatief zorgt er binnen de grenzen van haar mogelijkheden voor dat de arbeidszorgactiviteiten aansluiten bij de mogelijkheden, beperkingen en interesses van de deelnemer.

De arbeidszorgactiviteiten zijn maatschappelijk zinvol: de producten en/of diensten beantwoorden aan een reële maatschappelijke nood of behoefte. Deze diensten en producten kunnen zowel voor interne als externe klanten bestemd zijn.

Het arbeidszorginitiatief engageert zich om via een netwerk met andere initiatieven in de regio te werken aan een gedifferentieerd aanbod arbeidszorgtaken.

In overleg met de deelnemer wordt een persoonlijk ontwikkelingsplan betreffende arbeid opgemaakt, waarin het traject van de deelnemer wordt opgenomen.

criterium 2: Het arbeidszorginitiatief biedt zorg op maat

De ondersteuning van de deelnemer blijft niet beperkt tot een louter arbeidsgerelateerde ondersteuning. Ook de leefwereld en de persoonlijke problematiek van de deelnemer komen aan bod.

Er wordt gewerkt met persoonlijke ontwikkelingsplannen (POP) of begeleidingsplannen, opgemaakt in overleg met de deelnemer, waarin de zorgondersteuning wordt opgenomen.

Binnen het arbeidszorginitiatief is de nodige expertise aanwezig om de problemen van de deelnemers te observeren, zorgnoden te detecteren, te begeleiden en indien nodig gepast door te verwijzen naar reguliere diensten.

criterium 3: Het arbeidszorginitiatief biedt arbeidszorg op vrijwillige basis en binnen een duidelijk afsprakenkader

Het 'arbeidszorginitiatief' sluit met elke deelnemer een arbeidszorgovereenkomst af, waarin alle wederzijdse rechten en plichten geregeld zijn. Indien derde partijen deel uitmaken van het arbeidszorgaanbod worden deze als medecontractanten betrokken. Zo nodig wordt met elk van de partijen een aanvullende overeenkomst afgesloten.

Het arbeidszorginitiatief heeft een afsprakennota die beide partijen ondertekenen.

Het arbeidszorginitiatief sluit de nodige verzekeringen af, en draagt zorg voor veilige en hygiënische werkomstandigheden voor de deelnemer.

Het arbeidszorginitiatief ijvert er mee voor dat door deelname aan de arbeidszorgactiviteiten de uitkering van de deelnemer niet in het gedrang komt.

De deelnemer betaalt geen persoonlijke bijdrage voor deelname aan de arbeidszorgactiviteiten.

criterium 4: Het arbeidszorginitiatief heeft aandacht voor trajectmatig werken en houdt hierbij rekening met de ontwikkelingsmogelijkheden van de deelnemer

Het arbeidszorginitiatief heeft aandacht voor de persoonlijke groei van de deelnemer en besteedt hierbij de nodige aandacht aan de ontwikkelings- en vormingsbehoeften van de deelnemer. Het arbeidszorginitiatief werkt hierbij competentie bevorderend.

In overleg met de deelnemer wordt minimaal een individueel begeleidingsplan of persoonlijk ontwikkelingsplan betreffende arbeid en zorg opgemaakt, waarin het traject van de deelnemer wordt opgenomen.

Het arbeidszorginitiatief ziet er op toe dat de deelnemer voldoet aan het profiel dat vereist is voor deelname aan het aanbod 'arbeidsmatige activiteiten'. Om dit te garanderen laat het arbeidszorginitiatief externe traject- en doelgroepbewaking toe. Belangrijk hierbij is dat een arbeidszorgmedewerker die over de nodige competenties beschikt om op lange termijn dezelfde opdracht uit te voeren als een bezoldigde werknemer, niet (meer) thuishoort in het aanbod 'arbeidsmatige activiteiten'. Het arbeidszorginitiatief leidt deze arbeidszorgmedewerker toe naar een instantie die doorstroom naar betaalde arbeid faciliteert.

Indien een arbeidszorgmedewerker de stap naar een activeringstraject of naar de betaalde arbeidsmarkt zet, spant het arbeidszorginitiatief zich in om indien deze doorstroming niet slaagt de terugkeer naar het arbeidszorginitiatief mogelijk te maken.

criterium 5: Het arbeidszorginitiatief werkt empowerend en inclusief

Het arbeidszorginitiatief biedt begeleiding die gericht is op het versterken van de persoonlijke autonomie van de deelnemer.

Het ' arbeidszorginitiatief' heeft aandacht voor de (re)integratie van de deelnemer in de maatschappij.

criterium 6: Het arbeidszorginitiatief is ingebed in een netwerk

Het arbeidszorginitiatief neemt actief deel aan het W² netwerk van dienstverleners, en aan een arbeidszorgoverleg, waarin minimaal de andere arbeidszorginitiatieven uit de streek

vertegenwoordigd zijn. De vertegenwoordigde arbeidszorginitiatieven zorgen ervoor dat zij binnen dit netwerk en binnen de grenzen van de beschikbare middelen een aanbod arbeidszorg op maat kunnen garanderen van iedereen die er nood aan heeft, ongeacht problematiek en statuut.

criterium 7: Arbeidszorg behoort tot de kernopdracht van de organisatie of dat deel van de organisatie dat de arbeidszorgactiviteiten organiseert.

Het organiseren van arbeidsmatige activiteiten met zorg voor mensen die niet, niet meer of nog niet betaald kunnen werken, dient deel uit te maken van de doelstellingen of opdracht van de organisatie.

Het arbeidszorginitiatief toont op een transparante en voldoende analytische wijze aan dat zij arbeidszorg aanbiedt en haar wettelijke verplichtingen kan nakomen